

Сборник съдебна практика

Дело C-90/22

„Gjensidige“ ADB

(Преюдициално запитване, отправено от Lietuvos Aukščiausiasis Teismas)

Решение на Съда (първи състав) от 21 март 2024 година

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по граждански дела — Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Член 45 — Отказ за признаване на съдебно решение — Член 71 — Връзка на този регламент с конвенциите, отнасящи се до специфична област — Конвенция за договора за международен автомобилен превоз на стоки (CMR) — Член 31, параграф 3 — Висящ процес — Споразумение за предоставяне на компетентност — Понятието „обществен ред“

1. *Съдебно сътрудничество по граждански дела — Съдебна компетентност и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Регламент № 1215/2012 — Връзка с конвенциите, отнасящи се до специфична област — Конвенция за договора за международен автомобилен превоз на стоки — Решение по иск, предявен на основание на такъв договор — Възможност да не се признае такова решение поради незачитането на споразумение за предоставяне на компетентност — Приложимост на регламента (член 71, параграф 1 и параграф 2, буква б) от Регламент № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета)*

(вж. т. 41 и 44—47)

2. *Съдебно сътрудничество по граждански дела — Съдебна компетентност и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Регламент № 1215/2012 — Признаване и изпълнение на решенията — Основания за отказ — Незачитане на изключителната компетентност — Приложно поле — Решение, постановено от съд на държава членка при незачитане на споразумение за предоставяне на компетентност — Изключване — Нарушение на общественения ред в държавата, в която се иска признаване — Липса (член 25 и член 45, параграф 1, буква а) и буква д), подточка ii) и параграф 3 от Регламент № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета)*

(вж. т. 52, 53, 56—59 и 72—76 и диспозитива)

Резюме

Сезиран с преюдициално запитване, Съдът уточнява обхвата на предвидените в Регламент „Брюксел Ia“¹ основания за отказ да се признаят постановени в държавите членки съдебни решения, в случай че съдът по произход е приел, че е компетентен, като не е зацел споразумение за предоставяне на компетентност, съдържащо се в договор за международен превоз.

ACC Distribution UAB сключва с транспортното дружество Rhenus Logistics UAB договор за превоз на стоки от Нидерландия до Литва. Тъй като част от товара е открадната по време на превоза, застрахователното дружество Gjensidige ADB изплаща на ACC Distribution обезщетение.

През февруари 2017 г. Rhenus Logistics предявява пред нидерландски съд установителен иск за съществуване на ограничена отговорност. Този съд приема, че е компетентен да се произнесе и че споразумението за предоставяне на компетентност на литовските съдилища, съдържащо се в подписания между ACC Distribution и Rhenus Logistics договор, е нищожно, щом като ограничава избора на съдилища, компетентни съгласно Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки (наричана по-нататък „CMR“)².

През септември 2017 г. Gjensidige сезира литовски съд с искане Rhenus Logistics да бъде осъдено да възстанови изплатеното на ACC Distribution обезщетение. Този съд спира производството до постановяването, през 2019 г., от нидерландския съд на окончателно решение относно ограничаването на отговорността на Rhenus Logistics. Впоследствие литовският съд отхвърля иска на Gjensidige, позовавайки се на силата на пресъдено нещо на решението на нидерландския съд. Решението му е потвърдено във въззивното производство.

Сезиран от Gjensidige с касационна жалба, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Литовски върховен съд) си задава въпроса дали CMR е съвместима с Регламент „Брюксел Ia“, доколкото допуска да не се прилагат споразуменията за избор на съд, които съгласно този регламент по принцип имат изключващ характер³. Освен това, макар да счита, че този регламент не предвижда изрично никакви основания да се откаже признаване на съдебно решение, което е било постановено в нарушение на споразумение за избор на съд, посоченият съд се пита дали защитата на такива споразумения не би трябвало да се разпростре и върху признаването и изпълнението на такова решение. Поради това решава да отправи преюдициално запитване до Съда.

¹ Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1) (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Ia“).

² Член 31, параграф 1 от Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки, подписана в Женева на 19 май 1956 г. и изменена с протокол, подписан в Женева на 5 юли 1978 г.

³ Вж. член 25, параграф 1 от Регламент „Брюксел Ia“.

Съображения на Съда

Най-напред, предвид това, че процесният договор за международен превоз попада в приложното поле както на Регламент „Брюксел Ia“, така и на CMR, Съдът проверява през призмата на кой акт — на Регламент „Брюксел Ia“ или на CMR — трябва да се разгледа въпросът за евентуалния отказ да се признае съдебно решение, постановено въпреки наличието на споразумение за предоставяне на компетентност в полза на съдилищата на друга държава членка.

В това отношение, от една страна, Регламент „Брюксел Ia“⁴ предвижда, че съдебните решения, постановени в държава членка от съд, упражняващ компетентност по силата на конвенция, отнасяща се до специфична област, се признават и изпълняват в другите държави членки в съответствие с този регламент, чиито разпоредби могат във всички случаи да се прилагат, дори когато тази конвенция определя условията за признаване и изпълнение на тези решения. Що се отнася до CMR⁵, тя просто обвързва изпълнението на решение с изпълнението на формалностите, установени за това в заинтересованата държава, които обаче не могат да доведат до преразглеждане на спора.

От друга страна, прилагането на такава конвенция не бива да е в нарушение на принципите, залегнали в основата на съдебното сътрудничество по граждански и търговски дела в рамките на Съюза. Що се отнася по-специално до принципа на взаимно доверие, съдът на сезираната държава в никакъв случай не е в по-добра позиция от съда на държавата по произход, за да се произнесе по компетентността на последния, така че Регламент „Брюксел Ia“ по принцип не допуска упражняването на контрол върху компетентността на съд на една държава членка от страна на съд на друга държава членка.

При тези обстоятелства въпросът за евентуалния отказ за признаване трябва да се преценява с оглед на Регламент „Брюксел Ia“.

След това уточнение, на първо място, въз основа на текста на член 45, параграф 1, буква а)⁶ и буква д), подточка ii)⁷ от Регламент „Брюксел Ia“ Съдът стига до извода, че съд на държава членка не може да откаже да признае решение на съд на друга държава членка със съображението, че последният съд е приел, че е компетентен да се произнесе, като не е зачел споразумение за предоставяне на компетентност.

На второ място, това граматическо тълкуване се потвърждава от контекста, в който се вписват посочените разпоредби, както и от целите и предназначението на Регламент „Брюксел Ia“. Съдът припомня, че в установената с този регламент система взаимното признаване е правилото, докато основанията, на които може да се откаже признаване, са изброени изчерпателно. Законодателят на Съюза е избрал да не включи сред тези основания противоречието с разпоредбите на Регламента, отнасящи се до пророгацията на

⁴ Член 71, параграф 2, буква б), първа алинея и втора алинея, второ изречение от Регламент „Брюксел Ia“.

⁵ Член 31, параграф 3 от CMR.

⁶ Тази разпоредба предвижда като основание да се откаже признаване противоречието с обществения ред на сезираната държава членка.

⁷ Тази разпоредба предвижда, че по молба на заинтересована страна признаването на съдебно решение се отказва, ако съдебното решение е в противоречие с отнасящия се до изключителната компетентност раздел 6 от глава II от Регламент „Брюксел Ia“.

компетентност. Визираната с този регламент⁸ защита на споразуменията за предоставяне на компетентност съответно не означава, че нарушаването им само по себе си би било основание да се откаже признаване.

На трето място, Съдът отбелязва, че в случая нищо в преписката, с която разполага, не дава основание да се заключи, че с признаването на решението на нидерландския съд литовският правен ред би бил засегнат по недопустим начин поради нарушаване на основен принцип. По-конкретно, само по себе си обстоятелството, че по иска не се произнася съдът, посочен в споразумението за предоставяне на компетентност, и съответно делото не е решено съгласно правото на държавата членка, към която принадлежи този съд, не може да се разглежда като толкова тежко нарушение на правото на справедлив съдебен процес, че признаването на съдебното решение по въпросния иск би било в явно противоречие с обществения ред на сезираната държава членка.

⁸ Вж. съображение 22 от Регламент „Брюксел Ia“.